

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ DİJİTAL PEDAGOJİK YETERLİLİKLERİ*

*Havva YAMAN***

*Tuğba DEMİRTAŞ****

*Zeynep (İLERİ) AYDEMİR*****

ÖZET

Bu çalışmanın amacı “Eğitimde Fırsatları Arttırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi” (FATİH) Projesi ile gündeme gelen teknolojik değişimler kapsamında Türkçe öğretmen adaylarının dijital araçları kullanabilme/oluşturabilme yeterliliğini belirlemektir. Araştırmanın örneklemini, Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmada tarama modeli kullanılmış olup kesit alma yoluyla anlık ölçme tercih edilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen “Öğretmen Adaylarının Dijital Pedagojik Yeterlilikleri Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, Türkçe öğretmeni adaylarının proje kapsamında hangi açıdan eksik olduklarını ve öğretmen adaylarının eğitimlerinde nelere öncelik verileceğini ortaya çıkarmıştır. Sonuç olarak Türkçe öğretmeni adaylarının öğretimsel ve web dijital pedagoji alanlarında yüksek düzeyde yeterliliğe, genel dijital pedagoji alanında ise orta düzeyde yeterliliğe sahip oldukları görülmüştür. Diğer yandan araştırmada bilgisayar ve interneti iyi düzeyde bilen öğretmen adaylarının dijital pedagoji bakımından da yeterli düzeye sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca erkek öğretmen adaylarının genel dijital pedagoji ve web dijital pedagoji alanlarında kız öğretmen adaylarına göre daha yeterli olduğu, 3 ve 4. Sınıf öğrencilerinin dijital pedagojik yeterliliklerinde ise herhangi bir fark olmadığı görülmüştür. Bu süreçte elde edilen sonuçlar olası tartışmaya açık olup, araştırma kapsamında projenin daha verimli hale getirilmesi için projeyi uygulayacak olan öğretmen adayları ile ilgili durum tespiti yapmak amaçlanmıştır.

Key Words: Türkçe öğretmeni adayları, dijital pedagoji, yeterlilik, Fatih Projesi

* Bu araştırma 28-30 Haziran 2012 tarihlerinde Romanya’da düzenlenen “15th International Conference: Educational Reform in The 21. Century in Balkan Countries” adlı kongrede sunulan bildirinin genişletilmiş şeklidir.

Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü, El-mek: hyaman@sakarya.edu.tr

*** Arş. Gör. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü, El-mek: tdemirtas@sakarya.edu.tr

**** Arş. Gör. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği ABD, El-mek: zeynep.aydemir@marmara.edu.tr

THE DIGITAL PEDAGOGIC COMPETENCIES OF PRE-SERVICE TURKISH-LANGUAGE TEACHERS

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the competencies of pre-service Turkish teachers to use/create the digital tools within the context of technological changes brought to agenda within the scope of “Act of Increasing Opportunities and Improving Technology in Education” (FATİH) nominated as a digital change project of our country. Pre-service teachers studying in the 3rd grade and 4th grade at the Department of Turkish Language Teaching constitute the sample of the research. In this research survey model has been used and instantaneous measurement has been preferred. “Digital and Pedagogic Competencies Scale of Pre-service Teachers” which was developed by researchers as a data collection tool has been used. The acquired findings revealed what pre-service Turkish-language teachers lack and what to be focused on during the education of pre-service teachers.

As a result, it is seen that pre-service Turkish-language teachers have a high level competency in educational digital pedagogy field and web digital pedagogy while they have medium level competency in general digital pedagogy field. The research has also shown that pre-service teachers with a good knowledge of computer and internet have an adequate level competency in digital pedagogy as well. In addition, male students have been seemed to be more competent in general digital pedagogy and web digital pedagogy fields when compared to the female ones. The research has shown that there is no difference between the competencies of 3rd and 4th grade students. The results acquired during this process are open to discussion and in order to make the project more efficient within the scope of research, it is intended to determine the situation of pre-service teachers that are going to apply the project.

Key Words: Pre-service Turkish-language teachers, digital pedagogy, competency, FATİH Project

Giriş

Eğitim kurumlarını değişime zorlayan dışsal kaynaklar arasında sayılabileceklerden birisi de bilişim ve iletişim teknolojilerindeki gelişme ve bu gelişimin bireylerin yaşamları üzerindeki etkisidir (Aksoy 2003). Meydana gelen etkiyle birlikte eğitimde teknoloji kullanımı, dijital çağda, dijital araçların ön planda olduğu yeni bir öğrenme kültürü oluşturmaktadır. Böylece, eğitim kurumlarının yeni yetişen nesle, çağın gereklerine uygun bir eğitim-öğretim ortamı sunması ihtiyaç hâline gelmektedir. Yani, toplumun gereksinim duyduğu insan profiline uygun bireyler yetiştirme sorumluluğunu üstlenmiş olan eğitim kurumlarından beklenen, bilgi beceriyle donatılmış (bilgiye ulaşabilen, kullanabilen, iletebilen ve üretebilen), teknolojiyi kullanabilen ve kendi kendisine öğrenebilen (öğrenmeyi öğrenmiş) bireyler yetiştirmeleridir (Akkoyunlu ve Kurbanoglu 2003).

Dijital çağ, eğitimin sınıflardaki uygulayıcısı olan öğretmenler için yeni roller oluşturmakta, öğretmenlerin bilgi, beceri ve yeterlilikleri ise bu süreçte giderek önem kazanmaktadır. Bu bağlamda çağın öğretmenlerinden hitap ettikleri kitleye uygun pedagojik

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

bilgiye ve çağın gereklerine uyabilecek düzeyde teknolojik yeterliliğe sahip olmaları beklenmektedir. Prensky (2001) günümüz öğrencilerini dijital dünyanın yerlileri, öğretmenleri ise dijital dünyanın göçmenleri olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin dijital çağın yerlilerine ayak uydurmaları pedagojik bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. O denli ki eğitim kurumları, günlük yaşamda her gün evlerinde bilgisayar, video, cd, cep telefonları kullanan, uydu cihazlarına aşına olan bir öğrenci kesimiyle karşı karşıya kalmaktadır (Aksoy 2003). Pedro'ya (2006) göre bin yılın öğrencileri "dijital araçların dilini keşfederek, yaparak, yaşayarak öğrenen, çoklu işlemler yapabilen, dikkat süreleri kısa, zihni sürekli konudan konuya atlayan, iletişimde ve ilişkilerde sabırsız, anında dönüt isteyen, oyun merkezli yaşayan (ve oyun merkezli öğrenen), fantezi dünyası gelişmiş, dijital olarak sosyal çevresi gelişmiş, fiziksel olarak çoğunlukla yalnız, grafik öğeleri metin öğelere tercih eden, dijital araçları kâğıda basılı araçlara tercih eden, eğitimden beklentileri yüksek" öğrencilerdir.

Dolayısıyla yeni neslin eğitiminde de yalnız teknolojik araçları kullanan bir eğitimden yani teknoloji odaklı modelden ziyade pedagoji odaklı modellere doğru bir değişim görülmektedir. Teknoloji odaklı modellerin hedefi öğretmenlerin teknoloji kullanımına yönelik bilgi ve beceri edinmeleri iken, pedagoji odaklı modellerin hedefi ise öğretmenlerin öğretim sürecinde teknoloji kullanım bilgilerini pedagoji bilgileri ile ilişkilendirmeleridir (Yurdakul 2011). Pedagoji, belirlenmiş bir kişi tarafından diğerinin öğrenmesini sağlamak amacıyla, kasıtlı olarak yapılan bir etkinliktir (Watkins ve Mortimore 1999). Pedagoji bilgisi genel anlamda öğretmenlik bilgisi olarak kabul edilebilir. Sınıf yönetimi, ders planı geliştirme, öğrenci öğrenmesi ve değerlendirme yöntemleri ile ilgili konular bu alana girmektedir. Pedagoji bilgisi öğrenciye "ne" öğretildiği değil "nasıl" öğretildiğidir (Cavin 2007). Bu bağlamda öğretmenlerin dijital araçlara yönelik temel bilgileri bilip, eğitim sürecinde etkin olarak kullanabilmeleri ise dijital pedagojiyi oluşturmaktadır. Dijital dünyaya ait yeni gelişen becerilere programda yer vermek yetmez, bu becerilerin nasıl ve ne şekilde bağlantılı olduğunu belirtmek gerekir. "Nasıl" ve "ne şekilde" sorularını içeren boyut da "dijital pedagojinin" boyutudur. Ele alınan teknolojinin gelişim aşamaları varsa öğrenme boyutunun da nasıl olacağı tartışılmalıdır. Çünkü öğretmenlerin yeni eğitim teknolojilerini bilerek okula gelen çocukların eğitim teknolojilerini doğru ve yararlı bir biçimde kullanıp kullanmadığını tespit etmesi için o alanda bilgi sahibi olması gerekir. Bu da öğretmenlere yönelik dijital pedagoji eğitimi ile ilgilidir (Willett 2007). Eğitimde yapılan bu yenilikler, pedagoji ve teknolojinin bütünleşmesinin imkânsızlığını öne süren geleneksel görüşlerin yerine geçmektedir (Barab King ve Gray 2004; Roblyer ve Edwards 2000).

Türkiye'de son günlerde "Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi" ismi verilen ve kısaca FATİH olarak bilinen proje ile eğitim teknolojileri alanında bir gelişme yaşanmıştır. Proje, Milli Eğitim Bakanlığı ile Ulaştırma Bakanlığı'nın işbirliği içinde yürütülmektedir. Fatih projesiyle "her okula bilgisayar döneminden her sınıfa bilgisayar" dönemine geçiş amaçlanmıştır. Bu durum, ülkenin eğitim sisteminin topluma aktarıcısı olan öğretmenler ve öğretmen adaylarının da var olan sürece uyum sağmalarını gerektirmektedir. Öğretmen adaylarının bu süreçteki yerini ve bilgi düzeyini sorgulamak, hem gelecek çağa ayak uydurmaya hem de söz konusu projeden verimli sonuçlar elde etmeye olanak sağlayacaktır.

Fatih Projesi kapsamında öğretmenlere verilecek olan eğitim hem dijital bilgiyi hem de pedagojiyi içine alması bakımından araştırmacılar tarafından dijital pedagoji olarak adlandırılmıştır. Proje sürecinde öğretmenlerin dijital pedagojik eksikliklerinin giderilmesi için hizmetiçi eğitimler planlanmıştır. Nitekim alanyazındaki çalışmalar, teknolojinin sınıflara taşınmasında öğretmenlerin kendilerini yeterli görmediklerini (Bozkurt Bindak ve Demir 2010; Niess 2005), eğitim teknolojilerini eğitim- öğretim ortamlarında yeteri kadar kullanmadıklarını ortaya koymuştur (İşman 2002).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Fatih Projesi kapsamında dijital araçların eğitim sürecinde aktif olarak rol alacağı temel derslerden birisi de Türkçe dersleridir. Türkçe derslerinin amacı öğrencilere okuma, yazma, konuşma, dinleme boyutlarından oluşan temel dil becerilerinin kazandırılmasıdır. Öğrencilerin bu becerilere yönelik kazanımlara ulaşabilmeleri için de çağın hizmete sunduğu teknolojik olanaklarla zenginleştirilmiş öğrenme-öğretme ortamlarının hazırlanması gerekmektedir (Şahin ve Şahin 2009).

Eğitimde kullanılan teknolojik araçlar, genel olarak standart (tahta, tebeşir vb.) ve dijital (akıllı tahta, internet, bilgisayar vb.) olarak iki gruba ayrılmaktadır (Koehler, Mishra ve Yahya 2007). Günümüzde kapsamlı bir dil öğrenme sistemi, güncel teknolojik gelişmeler ve pedagoji arasındaki ilişkiden yararlanmaktadır. Elektronik sözlükler ve veritabanları, elektronik tablolar, bilgisayarlı sunumlar, yazılımlar, microworlds, internet web siteleri, arama motorları, görselleştirme ve multimedya yayın araçlarının yanı sıra, e-posta gibi iletişim araçları, tartışma forumları, sohbet blogları (Shalom ve Nır-Sagiv 2007) dil becerilerinin geliştirilmesi amacıyla eğitim sürecine dâhil edilmektedir.

Türkçe, kuru ezbere dayalı bir ders olmaktan çok bir pratik ve uygulama dersidir. Bu bağlamda Türkçe dersi öğretilirken görsel, işitsel ya da hem görsel hem de işitsel materyallerden sıkça faydalanılmaktadır. Bu materyallerin içinde başta bilgisayar gelmektedir (Ertane ve Baydar 2011). Türkçe öğretiminde, bilgi teknolojilerinin bilgiyi sesli, görüntülü ve metin tabanlı olarak sunması sayesinde, öğrenciler görerek, duyarak ve uygulayarak öğrenebilirler (Önkaş 2010). Bilgisayar teknolojileri, dersleri kolay, zevkli hâle getirirken aynı zamanda soyut derslerde de somutlaştırmaya katkı sağlar. Örneğin akıllı tahta yardımıyla Türkçe derslerinde boş bir tahta yerine çizgili, öğrencilerin defterlerini andıran bir sayfa, öğrencilerin defter kullanımına etki edecektir (Tekbaş 2011).

Yapılan araştırmalar, Türkçe derslerinde kullanılan bilgisayar destekli öğretimin, temel becerilerin kazandırılmasında olumlu yönde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Ertane ve Baydar 2011). Bununla birlikte araştırmalar Türkçe öğretimde hedefleri gerçekleştirmeye yönelik olarak öğrenciler açısından ödev, proje hazırlama, resim ve grafiklerle destekleme, öğretmenler açısından derse hazırlık yapma, ölçme değerlendirme amaçlı soru bankası hazırlama (Özbay 2006) gibi eğitsel amaçlarla çağın teknolojik araçlarından bilgisayarın kullanılmasının gerekliliğine değinmektedirler (Demirel ve Şahinel 2006). Türkçe gibi çok yönlü bir dersi özellikle de dilbilgisi konularını Türkçe öğretmenlerinin bilgisayar destekli yürütmelerinin faydalı olacağı düşünülmektedir (Ertane ve Baydar 2011).

Toplumsal yapıdaki hızlı değişim süreci ve bilgi ve teknoloji alanındaki gelişmeler, gelişmiş toplumlarda yeni bir öğretmen tipinin doğmasına neden olmuştur (Gökçe 2003). Bu doğrultuda Türkçe öğretmenlerinin de teknolojiyi etkin bir biçimde kullanmaları gerekmektedir. ABD’de eyaletlerin büyük bir kısmında öğretmenlik sertifikası alabilmek için eğitimde teknoloji kullanımı konusunda yeterlilik kazanılması zorunlu hale getirilmiştir (Aksoy 2003).

Eğitmcilerin yeterli ve nitelikli olmalarındaki en önemli basamak öğretmenlerin eğitiminden geçmekte, öğretmen adaylarının eğitim fakülteleri ve uygulama okullarında aldıkları eğitim öğretmenlerin kalitesini belirlemektedir (Demircioğlu 2008). Türkçe öğretmenlerinin eğitimi ülkemizde eğitim fakülteleri ve uygulama okulları tarafından verilmektedir. Öğretmen adayları branşlarına yönelik alan bilgisini fakültelerde, aldıkları eğitimin uygulama basamağına yönelik gözlem ve uygulamaları ise okullarda gerçekleştirmektedirler. Öğretmen yetiştiren kurumlarda amaç, salt konuyu öğretmek değil çağdaş yöntemlerle öğretebilmeyi öğretmektir.

Eğitim fakültelerinin diğer bölümlerinde olduğu gibi Türkçe Öğretmenliği bölümlerinde ders programları incelendiğinde “Bilgisayar”, “Öğretim Teknolojileri ve Tasarım” ve “Özel

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Öğretim Yöntemleri” derslerinde dijital araçların kullanımına yönelik becerilerin kazandırılmasının amaçlandığı görülmektedir. Bu uygulamalar günümüzün öğretmen adaylarının dijital pedagojiye uzak olmadıklarını göstermektedir.

Diğer yandan Türkçe öğretmeni adaylarının eğitimleri süresince edinmeleri gereken yeterlilikler Milli Eğitim Bakanlığı (2008) tarafından belirtilmiştir. Öğretmen yeterliliklerinde öğretim sürecini planlama ve düzenleme yeterlilik alanında “*Türkçe öğretiminde teknolojik kaynakları kullanabilme*” başlığı altında A1, A2 ve A3 düzeylerinde öğretmen adaylarının sahip olması gereken yeterlilikler şu şekilde belirtilmektedir: A1 düzeyinde, “*Türkçe öğretiminde bilgiye erişimde kullanabileceği internet sitelerini ve yazılımlarını tanır.*” A2 düzeyinde, “*Türkçe öğretimini desteklemek amacıyla teknolojik kaynakları değerlendirerek sistematik bir şekilde kullanır. Mevcut olanaklar doğrultusunda öğrencilerin kaynaklardan yararlanabilmeleri için uygun ortam hazırlayarak bu kaynaklara eşit olarak erişimlerini sağlar.*” A3 düzeyinde, “*Öğrencilerin Türkçe öğreniminde ihtiyaç duydukları teknolojik kaynakları eleştirel gözle değerlendirerek etkin kullanmalarını sağlar.*”

Yukarıda bahsedilen Fatih Projesinin başladığı dönemde henüz eğitim sürecine devam etmekle birlikte gelecek birkaç yılda göreve başlayacakları öngörülen öğretmen adaylarına yönelik bir düzenlemeye rastlanmamıştır. Öğretmen adaylarının şu anda görev yapan öğretmenlerden birçok yönden farklı oldukları göz önüne alındığında onların dijital pedagojik yeterliliklerinin ne düzeyde olduğu ve nasıl bir eğitime gereksinim duyduklarının belirlenmesi araştırmanın problemi oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı “Eğitimde Fırsatları Arttırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi” (FATİH) Projesi ile gündeme gelen teknolojik değişimler kapsamında Türkçe öğretmen adaylarının dijital araçları kullanabilme/oluşturabilme yeterliliğini belirlemektir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2011-2012 eğitim-öğretim yılı Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü’nde öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden 124 kız ve 122 erkek olmak üzere toplam 246 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma evreni üzerine yürütülmüş, örneklem alınmamıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler Bilgisayar, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı ve Özel Öğretim Yöntemleri derslerini almışlardır.

Yöntem

Araştırma aynı soruları yanıtlayan çok sayıda bireye ulaşması, birçok değişkeni ölçmesi, deneyimlerle ilgili çıkarımlara neden olmasından ötürü (Neuman 2012) tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada Yaman, Aydemir ve Demirtaş (2013) tarafından geliştirilen Dijital Pedagojik Yeterlilik Ölçeği (DPYÖ) kullanılmıştır. DPYÖ için öncelikle açılımlayıcı faktör analizi yapılmış ve toplam varyansın % 55.6’sını, açıklayan üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Açılımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonucunda 19 madde ve üç faktörden oluşan modelin kuramsal ve istatistiksel olarak uygun olduğu bulunmuştur. DPYÖ’nün güvenilirliğini belirlemeye yönelik olarak iç tutarlık ve iki yarı güvenilirlik yöntemleri kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda DPYÖ iç tutarlık kat sayısı, 91, (Öğretimsel Dijital Pedagojik Yeterlilik) ÖDPY, GDPY (Genel Dijital Pedagojik Yeterlilik) ve WDPY (Web Dijital Pedagojik Yeterlilik) alt boyutları için de sırasıyla .89, .81 ve .76 olduğunu ortaya koymuştur. DPYÖ’nün iki yarı güvenilirlik puanı ölçeğin tamamı

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

için .88 alt boyutları için de sırasıyla .85, .73 ve .74 olduğu tespit edilmiştir. Madde analizi sonucunda ölçeğin madde-toplam korelasyonlarının .46 ile .66 arasında değiştiği görülmüştür.

Verilerin Çözümlemesi

Veriler, SPSS 15.0 paket programına aktarılarak istatistik analizleri yapılmış ve elde edilen bilgiler çözümlenmiştir. Ölçeğin alt boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiği verilmiştir. Bu işlem sonucunda elde edilen 2.5 puanın altı düşük, 2.5 ile 3.5 arası orta, 3.5 ve üzeri ise yüksek düzeyde dijital pedagojik yeterliliği göstermektedir. Ölçekle elde edilen verilere hangi testlerin uygulanacağını belirlemek için Shapiro Wilk Testi ile verilerin dağılımının normalliği incelenmiş, verilerin normal dağılım göstermediği bulunmuş ($p < .01$) ve bu nedenle bu çalışmada nonparametrik testler kullanılmıştır. Türkçe öğretmeni adaylarının dijital pedagojik yeterliliklerine yönelik görüşlerine ilişkin olarak cinsiyet ve sınıf değişkeni için Mann Whitney U Testi yapıp anlamlı fark bulunanlar yorumlanmıştır. Yaş ve bilgisayar ve internet kullanmayı bilme düzeyi değişkenleri için Kruskal Wallis testi kullanılmış, farkın anlamlı olduğu boyutlarda, anlamlı farkın hangi grup ya da gruptan kaynaklandığını belirlemek için de ikili karşılaştırmalarda Mann Whitney U Testi yapılmıştır.

Bulgular

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dijital Pedagojik Yeterliliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Yordanmasına Yönelik Bulgular

Tablo 1. Dijital Pedagojik Yeterlilik Ölçeğine Ait Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

ÖDPY	246	27,06	4,99
GDPY	246	21,62	5,65
WDPY	246	20,18	3,53

Yukarıdaki tablo incelendiğinde araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının Dijital Pedagojik Yeterlilik Ölçeği'nin "Öğretimsel Dijital Pedagojik Yeterlilik" alt boyutundan aldıkları toplam puanın aritmetik ortalamasının 27,06 olduğu görülmektedir. Bu ortalama boyutun toplam madde sayısı olan 7'ye bölüldüğünde 3,8 sayısı elde edilmektedir. **Bu işlem sonucunda elde edilen puan, öğrencilerin yüksek düzeyde öğretimsel dijital pedagojik yeterliliğe sahip olduğunu göstermektedir.**

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının Dijital Pedagojik Yeterlilik Ölçeği'nin "Genel Dijital Pedagojik Yeterlilik" alt boyutundan aldıkları toplam puanın aritmetik ortalamasının 21,62 olduğu görülmektedir. Bu ortalama boyutun toplam madde sayısı olan 7'ye bölüldüğünde 3,08 sayısı elde edilmektedir. **Bu işlem sonucunda elde edilen puan, öğrencilerin orta düzeyde genel dijital pedagojik yeterliliğe sahip olduğunu göstermektedir.**

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının Dijital Pedagojik Yeterlilik Ölçeği'nin "Web Dijital Pedagojik Yeterlilik" alt boyutundan aldıkları toplam puanın aritmetik ortalamasının 20,18 olduğu görülmektedir. Bu ortalama boyutun toplam madde sayısı olan 5'e bölüldüğünde 4,03 sayısı elde edilmektedir. **Bu işlem sonucunda elde edilen puan, öğrencilerin yüksek düzeyde web dijital pedagojik yeterliliğe sahip olduğunu göstermektedir.**

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Tablo 2. Dijital Pedagojik Yeterlilik Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	n	Ortalama	Standart Sapma	U	Z	p
Öğretimsel D.P.Y.	Erkek	122	130,36	15904,00	6727,000	-1,504	,133
	Kız	124	116,75	14477,00			
Genel D.P.Y.	Erkek	122	138,65	16915,50	5715,500	-3,318	,001
	Kız	124	108,59	13465,50			
Web D.P.Y.	Erkek	122	144,39	17615,50	5015,500	-4,590	,000
	Kız	124	102,95	12765,50			

Türkçe öğretmeni adaylarının dijital pedagojik yeterliliklerinin cinsiyet değişkeni bakımından farklılaşım farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney U Testi sonucuna göre genel dijital pedagojik yeterlilik alanında, erkekler lehine istatistiksel açıdan $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Diğer yandan web dijital pedagojik yeterlilik alanında da erkekler lehine istatistiksel açıdan $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

Tablo 3. Dijital Pedagojik Yeterlilik Ölçeği Puanlarının Sınıfa Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Boyut	Sınıf	n	Ortalama	Standart Sapma	U	Z	p
Öğretimse l D.P.Y.	3	130	126,45	16439,00	7156,000	-,691	,490
	4	116	120,19	13942,00			
Genel D.P.Y.	3	130	122,30	15868,50	7383,500	-,281	,778
	4	116	124,85	14482,50			
Web D.P.Y.	3	130	120,68	15689,00	7174,000	-,660	,509
	4	116	126,66	14692,00			

Yukarıdaki tabloya göre Türkçe öğretmeni adaylarının dijital pedagojik yeterliliklerin, sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. Dijital Pedagojik Yeterlilik Ölçeği Puanlarının Yaşa Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Yaş			Anlamlı Fark	
Öğretimsel D.P.Y.	18-21	104	123,40	,478	2 ,787
	22-25	138	122,87		
	25 ve üzeri	4	147,75		
Genel D.P.Y.	18-21	104	115,39	,331	2 ,848
	22-25	138	121,66		
	25 ve üzeri	4	137,88		
Web D.P.Y.	18-21	104	117,44	3,267	2 ,195
	22-25	138	126,53		
	25 ve üzeri	4	176,63		

Yukarıdaki tabloya göre Türkçe öğretmeni adaylarının dijital pedagojik yeterliliklerin, yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 5. Dijital Pedagojik Yeterlilik Ölçeği Puanlarının Bilgisayar ve İnternet Kullanımın Bilme Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	B. ve İ. Kullanımını Bilme Düzeyi				Anlamlı Fark
Öğretimsel D.P.Y.	Hiç	2	63,25		
	Çok az	22	62,82	48,833	4 ,000
	Kısmen	76	97,70		
	İyi	107	138,65		
	Çok iyi	39	169,53		
Genel D.P.Y.	Hiç	2	144,50	4	
	Çok az	22	62,16	53,585	,000
	Kısmen	76	97,28		
	İyi	107	133,86		
	Çok iyi	39	179,68		
Web D.P.Y.	Hiç	2	37,25	4	Hiç-çok iyi
	Çok az	22	44,55	80,300	,000
	Kısmen	76	89,82		
	İyi	107	145,83		
	Çok iyi	39	176,83		

Yukarıdaki tabloya göre Türkçe öğretmeni adaylarının öğretimsel dijital pedagojik yeterlilikleri, bilgisayar ve internet kullanım bilgi düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır [$\chi^2 = 48,833$; $p < .01$]. Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerinden uygulanmıştır. Yapılan Mann Whitney U Testi analizi sonucunda bilgisayar ve internet kullanmayı çok az bilenler ile çok iyi bilenler arasında, çok iyi bilenler lehine istatistiksel olarak anlamlı fark belirlenmiştir ($U = 134,000$; $z = -4,447$; $p < .01$).

Türkçe öğretmeni adaylarının genel dijital pedagojik yeterlilikleri, bilgisayar ve internet kullanım bilgi düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır [$\chi^2 = 53,585$; $p < .01$]. Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney U Testi analizi sonucunda bilgisayar ve internet kullanmayı çok az bilenler

ile çok iyi bilenler arasında, çok iyi bilenler lehine istatistiksel olarak anlamlı fark belirlenmiştir ($U=94,000$; $z=-5,041$; $p<.01$).

Türkçe öğretmeni adaylarının web dijital pedagojik yeterlilikleri, bilgisayar ve internet kullanım bilgi düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır [$\chi^2 =80,300$; $p<.01$]. Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney U Testi analizi sonucunda bilgisayar ve internet kullanmayı hiç bilmeyenler ile çok iyi bilenler arasında, çok iyi bilenler lehine istatistiksel olarak anlamlı fark belirlenmiştir ($U=4,500$; $z=-2,133$; $p<.05$).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Dijital pedagoji, öğretmenlerin dijital araçlara yönelik temel bilgileri bilip, bu araçları eğitim sürecinde etkin olarak kullanımını gerektirmektedir. Bu süreçte öğretmenlerden öğretim teknolojilerini derslerine entegre edecek bir yeterliliğe sahip olmaları beklenmektedir. (Kumar Rose ve D’Silva 2008) Ayrıca öğretmen eğitimi programlarında da öğretmen adaylarının yetkin öğrenme ortamları oluşturabilmek için yeni teknolojilere entegre olabilecek teknolojik pedagojik becerilerle donatılmış bireyler olarak yetiştirilmeleri tavsiye edilmekte (Condy Chigona Agnes Daniela ve Ivala 2012), gelişmekte olan dijital pedagoji unsurlarının öğretim sürecine dahil edilmesinin gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

Ülkemizde dijital teknolojilerin eğitimde etkin olarak hayata geçirilmesiyle ilgili çeşitli projeler hayata geçirilmektedir. Bunlardan en günceli, Milli Eğitim Bakanlığı ile Ulaştırma Bakanlığı’nın işbirliği içinde yürüttüğü, Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi isimli ve kısaca FATİH olarak bilinen projedir (Kayaduman Sırakaya ve Seferoğlu 2011).

Fatih Projesinin başladığı dönemde eğitim fakültelerinde öğretmen adayı konumunda olan öğrencilerin dijital pedagojik yeterliliklerinin ne düzeyde olduğu ve nasıl bir eğitime gereksinim duyduklarının belirlenmesi amacıyla yapılan araştırmada elde edilen bulgular sonucunda Türkçe öğretmeni adaylarının *yüksek* düzeyde öğretimsel dijital pedagojik yeterliliğe sahip oldukları görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının bu yetkinliğe ulaşmalarında dört yıllık eğitim sürecinde Bilgisayar, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı ve Özel Öğretim Yöntemleri derslerini almalarının etkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim bu derslerde öğretmen adaylarının derslerin içeriklerine uygun olarak teknolojik bilgiyi bilmeleri ve eğitsel amaçlarla kullanabilmeleri amaçlanmaktadır. Öğretmen adaylarının ilgili alana ait bilişsel yeterliliklerinin yanında duyguları, tercihleri, seçimleri, inançları, beklentileri, tutumları, ilgilerini içine alan duyuşsal tarafları da önem taşımaktadır. Nitekim Türkçe öğretmeni adaylarının bilişim teknolojilerine yaklaşımını ele alan araştırmalarda da öğretmen adaylarının derslerde teknolojik araçlardan yararlanmaya yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu (Şahin ve Akçay 2011; Atlı Aksüt Atar ve Yıldız 2007; Yaman 2007; Karasakaloğlu Saracaloğlu ve Uça 2011) ve Türkçe öğretmeni adaylarının öğretim teknolojilerini kullanma konusunda ‘yeterli’ seviyede özgüvene sahip oldukları görülmüştür. (Eyüp 2012). Ayrıca Türkçe derslerinde okuma, yazma, konuşma ve dinlemeden oluşan dört temel beceriyi kazandırmak için, öğretmen adaylarının bilişim teknolojilerini kullanmak istedikleri ancak bu konuda verilen eğitimi yetersiz buldukları sonucuna ulaşılmıştır (Atlı ve diğerleri 2007). Bu doğrultuda eğitim görmekte olan öğretmen adaylarının Fatih Projesi kapsamında yeterliliklerinin belirlenmesi, eğitim-öğretim programının öğretmen adaylarının ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmesi gerekmektedir. Aynı zamanda öğretmen adaylarının önümüzdeki birkaç yıl içerisinde göreve başlayacakları düşünüldüğünde Fatih Projesi kapsamında öğretmen eğitiminde hangi alanlara öncelik verileceğinin de belirlenmesi gerekmektedir.

Araştırmada elde edilen diğer bulguya göre Türkçe öğretmeni adaylarının *orta* düzeyde genel dijital pedagojik yeterliliğe sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuç Türkçe öğretmen

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

adaylarının teknolojik araçları kullanabilme konusunda alanlarına yönelik olarak mesleki boyutta bir eğitim aldıklarını, teknolojinin diğer boyutlarında ise uzmanlaşma noktasında bir yeterliliğe sahip olmadıklarını göstermektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda Türkçe öğretmeni adaylarının *yüksek* düzeyde web dijital pedagojik yeterliliğe sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuç Türkçe öğretmen adaylarının çağın gereklerine uygun biçimde internetten yararlandıklarını göstermektedir. Bu sonucun, öğretmen adaylarının günlük yaşamlarında farklı amaçlarla, aktif bir şekilde internet kullanımı ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Elde edilen bulgular sonucunda erkek öğretmen adaylarının genel dijital pedagoji ve web dijital pedagoji alanlarında kız öğretmen adaylarına göre daha yeterli olduğu görülmüştür. Araştırmanın bulgularını destekleyen başka bir çalışmada da erkek öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik özyeterlilik algılarının yüksek olduğu görülmüştür (Çetin 2008).

Araştırmada 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin dijital pedagojik yeterliliklerinde herhangi bir fark olmadığı görülmüştür. Nitekim öğretmen adayları buldukları döneme kadar (3.ve 4.sınıf) bu alanla ilgili dersleri almışlardır. Akkoyunlu ve Kurbanoğlu, (2003) tarafından yapılan araştırmada da büyük sınıflarda yeterlilik düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının eğitim sürecinin ilk yıllarında (1. ve 2.sınıf) bu yeterliliklerin daha alt düzeyde olacağı düşünülmekte, öğretmen adaylarının sınıf düzeyi ilerledikçe bilgi ve deneyimlerine bağlı olarak yeterliliklerinin artacağı düşünülmektedir. Araştırmada öğrencilerin yaşları farklı olsa da aynı eğitim sürecinden geçmiş olmaları yeterliliklerinde herhangi bir değişikliğe neden olmamıştır.

Araştırmada bilgisayar ve interneti iyi düzeyde bilen öğretmen adaylarının dijital pedagoji bakımından da yeterli düzeye sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuç öğretmen adaylarının günlük yaşamdaki genel internet kullanma becerisini mesleki gelişimi yönünde de başarıyla yansıtabildiklerini göstermektedir. Bu doğrultuda eğitim fakültelerinde eğitim-öğretim süreçlerinin planlanmasında öğretmen adaylarının hazırbulunuşluk düzeylerinin ve çağın gereklerine yönelik ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu çalışmanın Türkiye'nin farklı bölgelerindeki üniversitelerde Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde eğitim görmekte olan öğretmen adaylarına uygulanarak sonuçların karşılaştırılması araştırmacılara önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- AKKOYUNLU Buket ve KURBANOĞLU Serap, “Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı ve Bilgisayar Özyeterlilik Algıları Üzerine Bir Çalışma”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24 (2003), s.1-10.
- AKSOY Hasan Hüseyin, “Eğitim Kurumlarında Teknoloji Kullanımı ve Etkilerine İlişkin Bir Çözümleme”, Eğitim, Bilim ve Toplum Dergisi, 1/4 (2003).
- ATLI Şerife AKSÜT Mehmet ATAR Gülçin ve YILDIZ Nazlı, “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Bilişim Teknolojilerine Yaklaşımı”, Akademik Bilişim Konferansları Serisi, (2007), s.736-740, <http://Ab.Org.Tr/Ab07/Bildir/50.Doc>, (E.T.03.04.2012)
- BARAB Sasha KLİNG Rob ve GRAY James, “Designing For Virtual Communities in The Service of Learning”, Cambridge University Press, Cambridge, England 2004.
- BOZKURT Ali BİNDAK Recep ve DEMİR Servet, “Matematik Öğretmenlerinin Bilgisayarı Etkin Kullanma Yeterlilikleri ve Çalıştıkları Ortamların Uygunluğu”, Proceedings of 10th International Educational Technology Conference (IETC) İstanbul 2010, s. 930-934.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

- CAVİN Rose, “Technological Pedagogical Content Knowledge in Pre-Service Teachers Through Microteaching Lesson Study”,(2007),http://www.chipola.edu/instruct/math/cavin/cavinr_dissertation, (E.T.23.03.2012).
- CONDY Janet, CHIGONA Agnes GACHAGO Daniela ve CAPE Eunice Ivala, “Pre-Service Students’ Perceptions And Experiences Of Digital Storytelling in DiverseClassrooms”, The Turkish Online Journal Of Educational Technology, 11/3 (2012).
- ÇETİN Barış, “Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bilgisayarla İlgili Özyeterlik Algılarının İncelenmesi”, D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi,11 (2008), s.101-114.
- DEMİRCİOĞLU İsmail Hakkı, “Etkili Öğretmen Demircioğlu”, (Ed.İ.Hakkı Demircioğlu), “Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması”, Anı Yayıncılık, Ankara 2008, s. 1-14.
- DEMİREL Özcan ve ŞAHİNEL Melek, “Türkçe Öğretimi”. Pegem A Yayıncılık, Ankara 2006.
- ERTANE Arzu ve BAYDARTurgut, “Bilgisayar Destekli Türkçe Öğretimi”, Dünya Dili Türkçe Bilgi Şöleni Bildirileri, 20-21 Kasım 2008, Türk Dil Kurumu Yayınları, (2011), s. 99-104.
- EYÜP Bircan, “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretim Teknolojilerini Kullanmaya Yönelik Öz Güvenleri”, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5/9 (2012), s:77-87.
- GÖKÇE Erten, “Gelişmiş Ülkelerde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Uygulamaları”, Uluslararası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı, 27 Ağustos-2 Eylül 1995, Ankara 2003, MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- İŞMAN Aytekin,“Sakarya İli Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojileri Yönündeki Yeterlilikleri”, The Turkish Online Journal Of Educational Technology, 1/1 (2002), s. 72-91.
- KARASAKALOĞLU Nuri, SARAÇALOĞLU A. Seda ve UÇA Sanem, “Türkçe Öğretmenlerinin Teknoloji Tutumları İle Bilgi Teknolojilerini Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi”, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7/2 (2011), s.26-36.
- KAYADUMAN Halil SIRAKAYA Mustafa ve SEFEROĞLU Sadi, “Eğitimde FATİH Projesinin Öğretmenlerin Yeterlik Durumları Açısından İncelenmesi”, İnönü Üniversitesi Akademik Bilişim Konferansları, 2011, s. 2-4.
- KOEHLER Matthew MİSHRA Punya ve YAHYA Kurnia, “Tracing The Development of Teacher Knowledge In A Design Seminar: Integrating Content, Pedagogy And Technology”, Computers & Education,49 (2007), s.740-762.
- KUMAR Naresh ROSE R.Che ve D’SİLVA J. Lawrence “Teachers’ Readiness To Use Technology İn The Classroom: An Empirical Study”, European Journal of Scientific Research, 21/4 (2008), s. 603-616.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri, [http:// meb.gov.tr](http://meb.gov.tr), (E.T.23.03.2012).
- NEUMAN Lawrence, “Toplumsal Araştırma Yöntemleri”, Çev. :Sedef Özge, Ankara 2012.
- NİESS, Maggie L. “Preparing Teachers to Teach Science And Mathematics With Technology: Developing A Technology Pedagogical Content Knowledge”, Teaching And Teacher Education, 21 (2005), s.509-523.
- ÖNKAŞ Nilgün, “Türkçe Öğretiminde Teknoloji Kullanımı ve Kalıcı Öğrenme”, Eğitim Teknolojileri Araştırma Dergisi, 1/2, (2010).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

- ÖZBAY Murat, “Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri”, Öncü Yayınları, Ankara 2006.
- PEDRO Francisc, “The New Millennium Learners: Challenging Our Views On Ict And Learning”, (2006), <http://www.oecd.org/Edu/Ceri/38358359> , (ET: 10.10.2012).
- PRENSKY Marc, “Digital Natives, Digital Immigrants”, MCB University Press, 2001.
- ROBLYER Margaret ve EDWARDS Jack, “Integrating Educational Technology Into Teaching”, Upper Saddle River, N.J: Merrill 2000.
- SHALOM Tsila ve NIR-SAGIV Bracha, “Integrating Technology into Mother-Tongue Education: Examples From Hebrew”, Educational Studies in Language and Literature, 7/2 (2007), s. 121-140.
- ŞAHİN Abdullah ve ŞAHİN Esin, “Türkçe Öğretiminde Teknoloji ve Materyal Kullanımı” (Ed: Ahmet Kırkılıç ve Hayati Akyol), İlköğretimde Türkçe Öğretimi, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2009, s.319-346.
- ŞAHİN Abdullah ve AKÇAY Ahmet, “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumlarının İncelenmesi”, International Periodical for the Languages Literature and History of Turkish or Turkic, 6/2 (2011), s.909-918.
- TEKBAŞ Derya, “Eğitimde Teknoloji Kullanımı”, Gönüllü Eğitim Dergisi, 17 (2011), s.95-101.
- WATKİNS Chris ve MORTİMORE Peter, “Pedagogy: What Do We Know?”, (Ed: P. Mortimore), Understanding Pedagogy and its Impact On Learning, Paul Chapman Publishing, London 1999.
- WILLETT Rebekah, “Technology, Pedagogy And Digital Production: A Case Study Of Children Learning New Media Skills, Learning”, Media And Technology, 32/2 (2007), s.167-181.
- YAMAN Havva, “Türkçe Öğretmeni Adaylarının ‘Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme’ Dersi Bağlamında Türkçe Öğretiminde Teknoloji Kullanımına İlişkin Alguları” , İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 4/1 (2007), s.57-71.
- YAMAN Havva AYDEMİR Zeynep ve DEMİRTAŞ Tuğba, “The Scale of Preservice Teachers’ Digital Pedagogic Competencies: Validity and Reliability Study”, The Online Journal of New Horizons in Education, 3/3 (2013), s.26-35.
- YURDAKUL Işıl, “Öğretmen Adaylarının Teknopedagojik Eğitim Yeterliliklerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanımları Açısından İncelenmesi”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 40 (2011), s.397-408.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

